

Այս նշանագիրներէն շորք լէ: շէ՛, ժէ՛, իէ՛-ֆ Պարտից է, Քնայած 28ը Արարացոց:

Բէ՛-մէ՛ ֆ-բ-բ՛ որուն անուշածը յի՛ ձայն ունի, երբ մեր նախ Տննմամբ է՛ սաղար-իէ-ֆ (կամ սաղար-նաւն) կը կոչուի:

Հի՛-հի՛ (Տ) առանձին նշանագիր մըն է արարերէնի մէջ, պէս պէս գրութեամբ ըստ որոշ կանոնաց եւ յատուկ արարերութեամբ:

Բ. Նշանագրաց տեսակը կամ յաժմանմունքը:

1. Բորը նշանագիրը ԲԱՂԱՉԱՅՆ են:

Էլէ՛ֆ, լւ-լ, էէ արարերէնի եւ պարսկերէնի մէջ ԵՐԿԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐ կը կոչուին՝ երբ իւրաքանչիւր իրեն Տաննմատ հարեւելի մը առջին անձայն է՛ եւ միայն նոյնը երկարեալ Տամար գրուած է. այսպիսի տեղեր էլէ՛ֆ՛ ֆէ՛նհո, էէի՛՛ +ե-բէ, լւ-լի՛ զ-մէ՛ մը յառաջնութեաց է: Իսկ տառակերէնի մէջ առ Տասարակ հարեւելի տեսակը կը նշանակեն եւ ՈՒՂԱՂԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՐ կը կոչուին. ասոնց գրուիլը կամ չգրուիլն ըստ պատշաճի է միայն եւ շատ հեղ ամենեւին իսկ կամայական. բառական է միայն բերել բայերու մէջ ֆէ՛նհոյով ըէ գրեն Խորք գրուած էլէ՛ֆը. մէն ստորագական գերանուան, անցեալ որոշեալ եւ ներկայ ժամանակ-ներուն եւ իլէ՛նէ+, իլէ՛նէ+ բայերու եւ իլէ՛ բառին, էէ գրերը եւ այլն եւ այլն: Հո գրին ալ նոյնպիսի պաշտօն կը փոքե եւ հաշը ըէ-էյէէ կըսուի. այսպիսի հո մըն է նէ ստորոշին, օժանդակ բայի պայմանա-կանին եւ այլն. որ ըստ տեղոյն կը գրուին եւ կը զեղուին:

2. Կը զանազանին

ա. ԲԱԺԱՆԵՆԱԼ եւ ԿԻՑ նշանագիրը՝ ըստ գրութեան օրինա-կին, ըստ որում յաջորդ գրի մը կը կցին կամ ոչ: Բաժանեալ են էլէ՛ֆ, Գ-Ա, զ-Ա, ըէ, ղէ, ժէ, լւ-լ:

բ. ԹԱՆՁԻ, ՄԻՔԻՆ եւ ԱՆՕՍԻ՝ ըստ որում ձայներնին խիստ կամ կակուղ է, կամ ոչ խիստ ոչ կակուղ: Թանձր են Խո, հո, սո, Գ-Գ, Բ, ը, ղ, ալ, ղալ, ֆ-ֆ: Անօսը են Բէ, -բէ, զ-Ա, -ն, +ե-ֆ: Միջին են միւս անաղանքը:

գ. ԱՌՈՂՁ եւ ԱՆՏԱՆՈՐ: Միայն էլէ՛ֆ, լւ-լ, էէ, օխտաւոր անունը ժառանգած են՝ արարական բառերու կազմութեան կամ անանցմանց մէջ իրենց կրած փոփոխութիւններով:

դ. ԱՐԵԳԱԿԱՆՏԻՆ եւ ԱՌՍՆԱՅԻՆ: Առաջիններն են Բէ, -բէ, Գ-Ա, զ-Ա, ըէ, ղէ, -ն, իլէ, սո, Գ-Գ, Բ, ը, ղ, լւ-լ, նո-ն. որոնց ձայնին Արարացոց յօդին լւ-լ գիրը կը նոյնաձայնի, զորօր. էլ-լէ՛ն. — էլ-լ-ֆ-ֆ:

Կը զանազանին զարկեալ ԱՆՉԱՅՆ եւ ՉԱՅՆԱՌՈՐԵԱԼ՝ ըստ որում գիր մը նախնութեաց գրոյն հարեւելն կը յենու եւ կամ ինչն հարեւելով է:

ե. ՏԱԵԼԱՌԱՆՈՐՑ կամ ԵԿԱՐՈՒՑ ԳԻՐ անունը կը արուի անանցման աստի բառի մը եկամտու գրերուն. այսպէս յաւելուածոց գիր են էլէ՛ֆ կամ հի՛-հի՛, լւ-լ, էէ, -էն, ֆ, նո-ն, Բէ եւ այլն:

Ինչպէս նշանագրաց այս բաժանմունքն արարերէնէ փոխառու-թիւնք են, նշնպէս բովանդակ քերականական արուեստին հետ քերա-կանական բառերը փոխադրած են Օսմանացիք իրենց լեզուին:

Գ. Առոզանութիւն կամ՝ ուղիղ ընթերցում:

1. Ընթերցման նշանք:

Ընթերցման նշան կրնան կառուիլ մեր ինչ ինչ ձայնաւորներուն եւ երկարբառներուն պատասխանող երեք հարեւելները, որ են Ի-Ալի-ն (՛), Ի-Բէ (՛), Ի-Ուլ-բէ (՛), որ ըստ աշտիճանաւորութեան ձայնին եւ ըստ օրինակի հնչման կը զանազանին. այսպէս.